

Toetsstation

Inbrengen voedingssonde

Algemene gegevens

Classificatiecode(s)	D94, D51
Doelstelling	Toetsen of de kandidaat in staat is een voedingssonde op correcte wijze in te brengen.
Duur station	10 minuten
Auteur(s)	Werkgroep Vaardigheden Huisartsopleiding Nederland
Datum laatste correctie	December 2010

Dit station kwam tot stand op basis van literatuurstudie, praktijkervaring en consensusdiscussie binnen de werkgroep Vaardigheden Huisartsopleiding Nederland.

Literatuur

- Beijaert RPH, Hiemstra Y, Hoogvliet G, de Lathouder HC, van de Muijsenbergh METC, Thie J. Thuiszorg technologie. Utrecht: NHG, 1993:34-43.

Benodigheden

Observator huisarts/gw

Simulatiepatiënt man/vrouw/kind/geen

Materialen

- maagsonde-fantoom met 'maaginhoud'
- maagsondes diverse maten (Polyurethaan of PVC): Ch 8, Ch 10, Ch 14*
- nierbekken
- pleister smal (Leukoplast)
- schaar
- kocher
- celstofmatje
- 10 cc spuit
- stethoscoop
- tafel/bed voor fantoom
- wegwerphandschoenen
- afvalermer
- schaalje water/wastafel
- pen/markeerstift
- glas met water
- penlight (lampje)

* U kunt ook één maat nemen (die bij het fantoom past, meestal Ch 8 of 10) en met behulp van plakkertjes verschillende maten suggereren.

Informatie voor de kandidaat

Doel

In dit station wordt getoetst of u in staat bent op correcte wijze een voedingssonde in te brengen.

Situatie

Mevrouw van Geel, 25 jaar, is bekend met de ziekte van Crohn. In verband met een exacerbatie van de ziekte heeft u in overleg met de internist besloten tijdelijk een voedingssonde te geven. U heeft afgesproken vandaag bij haar de sonde in te brengen.

Opdracht aan de kandidaat

Breng op correcte wijze de voedingssonde in op het fantoom.

Handel zoveel mogelijk zoals u dat in de praktijk bij een echte patiënt zou doen. Dit houdt in elk geval in dat ook instructie van en uitleg aan de patiënt moet plaatsvinden. Toelichting en instructie geeft u in dit geval aan de aanwezige observator.

Beschikbare tijd

U hebt 10 minuten de tijd.

Informatie voor de observator

In dit station wordt getoetst of de kandidaat in staat is op correcte wijze een voedingssonde in te brengen. Het inbrengen van de sonde gebeurt op een fantoom. Benadruk bij de start van het station dat de kandidaat zo veel mogelijk moet handelen alsof het een echte patiënt betreft. De handelingen dienen snel uitgevoerd te worden om alle handelingen te kunnen uitvoeren in de beschikbare tijd.

U beoordeelt de handelingen van de kandidaat met behulp van de scoringslijst.

Controleer of alle benodigde materialen (in voldoende mate) aanwezig zijn.

Breng na afloop de situatie weer in zijn oorspronkelijke staat terug, voordat de volgende kandidaat binnenkomt. Vervang daarbij alle gebruikte materialen.

Gebruik eventuele resterende tijd om de kandidaat feedback te geven. Dit wordt door de kandidaten zeer gewaardeerd. Wees daarbij tactvol en positief in de benadering. Kandidaten stellen zich immers kwetsbaar op door zich te laten observeren. De toets heeft in de eerste plaats een educatief doel en is geen examen.

- NB
1. Meet de correcte sondelengte voordat de toetsafname begint.
 2. Bij de start van elke nieuwe kandidaat moet het fantoom liggen.

Toelichting scoringslijst

Item 1

Als de kandidaat het fantoom laat liggen of in zijligging legt is dat fout. Het is mogelijk om een sonde in zijligging in te brengen, maar dit is van toepassing voor comateuze patiënten. U dient de kandidaat te vragen het fantoom rechtop te zetten. Het betreffende item wordt dan als niet/fout gedaan gescoord.

Item 2

Kiest dunne sonde. De dikke sonde is te dik als nasogastrische voedingssonde.

Item 3

De kandidaat demonstreert de instructie aan de patiënt door de uitleg aan de observator te geven. De te volgen procedure dient kort te worden toegelicht, evenals het mogelijk optreden van bijwerkingen (bijvoorbeeld kokhalzen) of complicaties (bijvoorbeeld het niet goed tot in de maag kunnen inbrengen van de sonde, blijkend bij controle van de ligging van de sonde). Het achterwege blijven van aandacht voor deze onderwerpen wordt als fout gedaan gescoord.

Item 4

Voor het bepalen van de lengte van het in te brengen sonde-gedeelte is het goed als er vanaf de neus via het oor tot de maagkuil wordt gemeten.

Het maakt niet uit hoe de kandidaat de afstand aangeeft, als hij/zij het maar doet (bijvoorbeeld markeren, of streepjes tellen op sonde, of afstand tot uiteinde sonde meten). Meet de correcte afstand bij het fantoom voordat de toetsafname begint en hanteer als aanvaardbare marge 5 cm. Indien de kandidaat halverwege het inbrengen bemerkt dat de sondelengte niet is gemeten, wordt het als fout gerekend als de kandidaat de sonde eruit haalt om dat alsnog te doen. Andere manieren om dat te doen, zoals meten met een andere sonde, zijn goed.

Het bevochtigen van de sonde vergemakkelijkt het inbrengen, het is voldoende als de kandidaat aangeeft de sonde te willen bevochtigen met water.

Item 5

Bij het fantoom is het niet goed mogelijk om de sonde in horizontale richting in te voeren. Fout gerekend moet worden als de kandidaat de sonde omhoog richt.

Item 6

Het geleidelijk invoeren van de sonde dient steeds met kleine zetjes over enkele centimeters te gebeuren. Fout is als de kandidaat de sonde in één beweging meer dan 10 cm invoert

Item 8/9

Het vastplakken van de sonde kan eerst provisorisch gebeuren. Hierna controleert men of de sonde zich in de maag bevindt. Hiertoe plaatst men de stethoscoop ter plaatse van het maagkuiltje en spuit 5 cc lucht in de sonde. Als de sonde in de maag ligt hoort men lucht borrelen (of zoeven). Bij twijfel kan men een beetje maaginhoud opzuigen, doe dit echter zonder te forceren. Daarna kan de sonde definitief worden vastgeplakt. Zorg daarbij dat de sonde enigszins met de slikbeweging kan mee bewegen. Dit vermindert de kans op slijmvliesbeschadigingen in neus en slokdarm.

Item 10

U dient de kandidaat als hij/zij klaar is met het inbrengen van de sonde de volgende vraag te stellen: "Wat zou u doen als de patiënt tijdens het inbrengen begint te kokhalzen?"

Correcte adviezen bij kokhalzen zijn: patiënt laten zuchten, of patiënt een slokje water laten drinken met sonde in situ. Fout is het om de sonde terug te trekken.

Item 11

Let erop dat de kandidaat hygiënisch handelt. Het is goed als de kandidaat zijn/haar handen tevoren wast of zegt te willen wassen en/of handschoenen aantrekt. Voorts dient te sonde 'schoon' gehouden te worden. Het is voldoende als de kandidaat blijk geeft hierop te letten. Het is niet nodig om de sonde 'steriel' te houden.

Scoringslijst bij toetsstation Inbrengen voedingssonde

Toetsdatum:

Patiënt

Observator

Kandidaat

niet gedaan	fout gedaan	goed gedaan
----------------	----------------	----------------

Vorbereiding

1. Zet fantoom overeind

☐	☐	☐
--------------------------	--------------------------	--------------------------

2. Legt materiaal voor inbrengen sonde klaar

Kiest sonde Ch 8 of 10

☐	☐	☐
--------------------------	--------------------------	--------------------------

3. Geeft correcte uitleg en instructie aan patiënt

☐	☐	☐
--------------------------	--------------------------	--------------------------

4. Vorbereiding sonde

Bepaalt lengte neus-oor-epigastrium

☐	☐	☐
--------------------------	--------------------------	--------------------------

Geeft de correcte lengte aan

☐	☐	☐
--------------------------	--------------------------	--------------------------

Maakt sonde vochtig

☐	☐	☐
--------------------------	--------------------------	--------------------------

Inbrengprocedure

5. Brengt sonde in horizontale richting in

Inspecteert eerst de neusopeningen beiderzijds.

☐	☐	☐
--------------------------	--------------------------	--------------------------

Omhoog drukken neuspunt

☐	☐	☐
--------------------------	--------------------------	--------------------------

Brengt sonde in horizontale richting in.

☐	☐	☐
--------------------------	--------------------------	--------------------------

6. Voert sonde op correcte wijze verder in

Fixeert hoofd tijdens inbrengen.	☐	☐	☐
Voert sonde steeds met enkele centimeters tegelijk in, in vloeiende beweging.	☐	☐	☐
Forceert niet.	☐	☐	☐

7. Brengt sonde tot aangegeven lengte in

☐	☐	☐
--------------------------	--------------------------	--------------------------

8. Controleert lokalisatie sonde-uiteinde

☐	☐	☐
--------------------------	--------------------------	--------------------------

9. Fixeert sonde aan binnenkant neus

☐	☐	☐
--------------------------	--------------------------	--------------------------

10. Beleid bij 'kokhalzen' patiënt tijdens inbrengen sonde

☐	☐	☐
--------------------------	--------------------------	--------------------------

11. Hygiëne

☐	☐	☐
--------------------------	--------------------------	--------------------------

Benodigde tijd: minuten

Algemene indruk: Zeer slecht Slecht Matig Goed Zeer goed

Opmerkingen:

.....

.....

.....

.....